

plačalo za leto 1910 — 20 K 10 h — letnine in več pa ne — 8 K 10 h — zviška za leto 1910, se s tem spominjajo vsi dolžniki in opozarjamo na § 10. društvenih pravil. Kdor ne bo v najkrajšem času ugodil določbi tega §, se bo z njim ravnalo, kakor bi bil izstopil iz društva. — To je zadnji opomin.

Književnost in umetnost.

Národné pesmi za mladino. I. stopnja. Zbral in priredil Janko Žirovnik. Ta priljubljena zbirka, katera je pred dobrim letom že popolnoma pošla, je zopet izšla v novi pomnoženi izdaji in sicer v treh zvezkih. V vsakem zvezku je 20 pesmic. Mislili smo, da je boode c. kr. naučno ministrvo odobrilo kot šolsko knjigo. A ono pravi, da mora šolska knjiga biti zbirka národnih, po národnih motivih zloženih, patrijotičnih in cerkvenih pesmi. Same „Národné pesmi“ se bodo torej mogle rabiti le kot pomožna knjiga, ki bo pa seveda jako dobro došla, ker národné pesmi so in bodo peli otroci in odrasléni vedno radi. Zvezek stane samo h. Čisti dohodek je namenjen „Učiteljskemu konviktú“. Ker je I. zvezek dostičan, vabimo prijatelje lepe národné pesmi, da sežejo po njem. Vsak otrok naj jo ima. Naroča se v „Učiteljski tiskarni“ v Ljubljani.

Obrambni vestnik.

* Urednikom „Slovenca“ v album. Klerikalna „Gorica“ z dne 30. avgusta piše proti „Slovenčevemu“ članku z dne 29. avg. pod imenom „Zagonetne razmere na Goriškem“ to le: „Članek besni, prismođa in lažnik, pa tudi ne pozna in neče poznati državnega šol. zakona, iz katerega navaja nekaj iztrganih besed, ki dajejo ves drug pomen, nego ves dotični paragraf v zvezi z deželno šolsko postavbo. Taki lažniki in obrekovavci se postavljajo na čelo v boju zoper liberalno učiteljstvo! Proč s takimi blazniki, ki kompromitujejo stvar, predno jo v zamero v roke. Laž, obrekovanje, natolcevanje niso sredstva, s katerimi naj se pobija liberalizem. V to je treba čiste vesti in — pameti!“ Skoro bi bilo nepotrežno komentirati stvar, če pomislimo, da tako obsaja klerikalni list pisanje drugega klerikalnega lista. Sirov ton „Slovenca“ je obče znan, in težko da bi imel Pleteršnik še kako psovko v besednjaku, ki bi je „Slovenec“ ne porobil za blatenje učiteljstva. Mi smo si zgoraj citirani članek iz „Slovenca“ sprivili v originalu, odgovorili nanj pa nismo, ker se nam je zdel odgovor na tako podla obrekovanje nemogoč in nečasten. No, sedaj so klerikalci sami obsodili to gnusno pisanje, kar jemljemo na znanje, da se nam ne bo vsaj očitalo, da smo le zaradi strankarskega fanatizma tako lažljivo pisanje in hulskanje obsojali. „Taki lažniki in obrekovavci se postavljajo na čelo v boju zoper liberalno učiteljstvo!... Laž, obrekovanje, natolcevanje...“ Menimo, da imajo Goriški novostrojari dovolj obsodbe ob lastnih pristašev, da je s tem dovolj obsojeno gnusno pisanje „Slovenca“ iz lastnega tabora, da je s tem obsojeno tudi pismo in očitanja nadškofa Sedeja, da so s tem osojena Jakličeva obrekovanja na Sv. Gori, da so s tem obsojeni Trseglovni nauki v Mirnu, da je s tem obsojena vsa lažnjiva, obrekovalna in natolcevalna gonja V. L. S. proti naprednemu učiteljstvu.

* Denuncianti. V „Slovenbu“ (št. 200) čitamo: — Na naslov c. kr. deželnega šolskega sveta v Ljubljani — iz Litije. Znana in razposlana je naredba c. kr. dež. šol. sveta glede udeleževanja šolarjev pri telovadnih društvi in je znan je tudi § 78 (V), dohodnega šolsk. reda. Ali je znano istemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu, da se v Litiji in v Šmartnem vse to nič ne upošteva ter da v obeh krajih naraščaj še vedno obiskuje telovadnico Sokolov ter da namerava isti ljudsko-šolski naraščaj nastopiti pri javni telovadbi in ljudski veselici dne 8. septembra tudi v kroju. Ali je istemu znano, da se to kršenje zakonov vrši pred očmi s potrditvijo c. kr. okrajnega glavarja kot predsednika c. kr. okr. šolskega sveta ter pod patronanco šmartinskega ter litijskega nadučitelja, ki je obenem član c. kr. okr. šol. sveta? Pojavi od smelih individuov po „Slovencu“ na dež. šolski svet se od dne do dne množe. Gnus odseva od te podle žurnalistike. Toda če upoštevamo, da se terorizem, ki ga proizvajajo kler. člani v dež. šol. svetu, vedno spaja z denunciacijskimi vrsticami — se širjenju te gnusobe na našem národnem telesu ne čudimo, saj sta si teror in denunciacija pobratima.

* Z ozirom na to, da se „Slovenec“ (št. 200 „Pokret“) hvali, da so člani S. L. S. napravili v Ljubljani samoslovenske ulične napise in vse uradovanje radikalno poslovenili, čutimo dolžnost povedati, da mi od dež. šol. sveta dobivamo še vedno samonemške dopise vkljub radikalnemu nastopu kler. večine v dež. šol. svetu!

Kranjske vesti.

—r— **Naslov ravnatelja** je podelilo naučno ministrvo nadučitelju Andreju Grčarju v Radovljici povodom upokojenja, potem nadučitelju Teodoru Valentu na mestni nemški šoli v Ljubljani in nadučitelju Adolfu Weinlichu na šulferajnski šoli v Ljubljani.

—r— **Vlada jemlje učiteljstvo denar.** Zadnji smo poročali, da vlada ne nakaže suplentom plače kar po dva meseca nazaj, sedaj smo zopet zvedeli, da istotako za dva meseca nazaj po zaključku šol. leta še ni izplačala plače učiteljem za kmetijski pouk. **Kakšen red je pa to?** Mar menite, da ima učiteljstvo denar v zalogi? Med tem časom si morajo suplenti in drugi učitelji denar izposojati, da sploh morejo še živeti do prihodnjega šolskega leta, pri tem morajo pa plačevati obresti po 6—7% le zaradi lahkotnosti deželnih in vladnih organov! To se pravi ubogemu učitelju krasti denar iz žepa. Če mi le eno minuto stopimo prepozno v razred ali pa prekmalu iz razreda — že smo disciplinirani — tu se pa trpi tako uradno kršenje na škodo ubogega učiteljstva.

—r— **Krajnim šolskim svetom** je oblast te dni doposlala odlok c. kr. deželnega šolskega sveta, v katerem se strogo prepoveduje učencem in učenkam pohajati telovadne prostore raznih društev in tu telovaditi. Šolska vodstva morajo strogo paziti na to in vsakršne preokračbe tega odloka primerno kaznovati. S tem odlokom, ki ga pozdravljamo, bo vzeta raznim liberalnim učiteljem in agitatorjem možnost mladino pokarjati in jo zastrupljati po sokolskih telovadnicah. — Tako piše „Domoljub.“ — „Domoljuba“ pozivljamo, naj utemelji z dokazi, če so ti napadi, po učiteljstvu, ki imajo denunciacijski značaj — upravičeni!

—r— **Čudna so pota vladne pravilnosti!** Ni dolgo temu, kar so klerikalci hoteli disciplinarno prestaviti tov. Petriča iz Rudnika. Hoteli so ga poslati v hribe, a vitez Kaltenegger jih je opozoril, da bi bila to velika krivica. Zahahteval je, da se ga prestavi v Sp. Šiško“ z vsemi sedanjimi dokladi; temu odločnemu nastopu so se morali klerikalci vdati. Zgržali so se pa nad tem Slomškariji, da pride napredni učitelj v Šiško. In kaj so napravili Jaklič & comp.? Naročili so vladi, da naj se reče Petriču, da je bil le pogojno prestavljen, ker se mu pa ničesar ne more dokazati in ničesar ni kriv — zato se disciplinarna preiskava ustavi in on ostane v Rudniku. — Radovedni pa smo, če bodo krivico, ki so mu jo napravili, priznali tudi pri imenovanju voditelja v Rudniku. Vedreimo!

Štajerske vesti.

—š— **Zopet nova šulferajnska šola na Slovenskem.** V Ciršaku v šentiljski županiji ustanovljajo nemškutarji novo šulferajnsko šolo, v katero bodo vabili slovenske otroke. — Te pomeničevalnice rastejo kakor gobe po dežju. Kje so obrambna društva?

—š— **Razpisano je mesto nadučitelja** na štirikazredni ljudski šoli v Ormožu (mesto). Šola je v prvem krajevnem razr. Dokazati se mora tudi sposobnost za poučevanje veronauka. Prošnje do dne 25. septembra 1910 na krajni šolski svet v Ormožu.

—š— **Tov. Martin Breznik nadučitelj** v Jarenini je odlikovan s častno kolajno za 40letno zvesto službovanje.

—š— **Na dvorazrednici v Zagorju** je razpisano mesto definitivnega učitelja. Prošnje do 23. septembra na krajni šolski svet v Zagorju. Šola je v drugem krajevnem razredu. Na nemški šoli v Konjicah se razpisuje mesto nadučitelja, na nemški šoli v Ljutomeru pa mesto proviziornega učitelja.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je izdal odlok, v katerem se določa, da se štajerskih domačinov, ki so dovršili svoje študije v Ljubljani ali v Gorici, pri nastavljanju ne sme zapostavljati. Upamo, da je s tem ugodno rešeno pereče vprašanje, ki je pomenilo za marsikoga biti ali ne biti.

—š— **„Narodni dnevnik“ piše:** Od nekd se nam piše, da ne baš merodajni krogi silno zamerijo krčmarju, ako se kak učitelj oglasi v njegovi krčmi. Takoj dobi krčmar ime „privesek liber. učiteljev“, kakor piše zadnji Slov. Gospodar. — Da ne bodo vsled tega krčmarji občutne škode trpeli, svetovali bi njim, da razbesijo na hiše napis: „Učiteljem vstop prepovedan!“ Ali še bolje bi bilo, ako bi krajni šolski sveti napravili okolo šole kitajski zid ali visoko leseno ograjo, s kakršno so obdali Francozi hišico Dreifušovo na Hudčevem otoku — z vhodom, odprtim samo za časa šolskega pouka, da se ne bo svet nad pogledom na učitelja pohujševal, — ako se ne bodo ustrašili novih stroškov pri šoli.“ — Jako umesten predlog, ker ti ljudje res s svojim fanatizmom proti učiteljstvu postajajo že smešni!

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Goriške vesti.

—g— **Navtični kurz za abituriente.** Naučno ministrvo je dovolilo, da se osnuje na c. kr. navtični akademiji enoletni navtični kurz za abituriente gimnazij in realk. Učni jezik je italijanski. Po dovršenem kurzu bo moral vsakdo položiti izpit, nakar bo imel enake pravice za nastop v pomorski karijeri kakor absolvent navtične akademije.

—g— **Razpisano je mesto poljedelškega potovalnega učitelja** s slov. učnim jezikom za politični okraj sežanski, sodni okraj Podgrad in tržiško okolico; sedež v Sežani. Prošnje do 29. septembra na namestništvo v Trstu.

—g— **Kako sluša Slomškar Jaklič svojega nadškofa.** Goriški nadškof in knez Franc Borgia je poslal „krščanskomislečemu“ učiteljstvu, ki je romalo na Sveto goro, posebno pismo, v katerem na koncu Slomškarijem priporoča „tudiljubezen do svojih zaslepljenih nasprotnikov“. Ali Jaklič je umel to ljubezen do svojih nasprotnikov tako, da je takoj po prečitnem nadškofovem pismu začel udrihati po naprednem učiteljstvu. In kako je udrihal! Jaklič je udrihal, poslušajoče „uboge reve“ so se pa smejale in ploskale so. „Slovenec“ prinaša cel govor Jakličev in navaja, na katerih mestih Jakličevega govora so se smejali. Kdor čita tisti govor, bo videl, da so se smejali takrat, ko ni bilo prav nič umestno; tako pač, kakor se smeje neolikaneč v gledališču na najbolj tragičnih mestih. — Jaklič si je bil privoščil po sveti maši na Sveto gori učiteljstvo, zabavljal je, kar je mogel, dasi je slišal metropolitovo priporočilo o ljubezni do nasprotnikov! Toda, ali je morda vendar prav umel priporočilo?! — Prejšnji večer je pa pri „Treh kronah“ tolkel po učiteljstvu in rekel, „da tako trapastih liberalnih učiteljev vendar na Kranjskem ni bilo, kakor so sedaj nekateri na Goriškem“. Zakaj je torej prišel Jaklič na Goriško? Samo zato, da je zabavljaj in udrihal po svojem bližnjem. Poprej se je seveda še priporočil Materi božji. Take ljudi naj štiti Mati božja na Sveto gori?! — Pravijo, da se nekaterih ljudi značaj spozna po tem — čemer se posmehujejo.

Splošni vestnik.

† **Paolo Mantegazza.** Dne 28. avgusta je umrl v svoji vili v Santa Terenzo svetovno znani italijanski filozof psiholog Paolo Mantegazza. V letih 1870. do 1890. so vzbujala njegova dela, ki jih je napisal, v vsem kulturnem svetu veliko pozornost, on je prvi psihološko obrazložil razne duševne pojme, sploh so bila njegova dela, ki jih je pisal v lahkem in rezum živem feljtonističnem slogu prva ljudna dela na polju psihologije in antropologije. Najznamenitejša njegova dela so: Psihologije ljubezni, sovraštvo veselja in žalosti. Njegov filozofski princip je bil: „Najprej fizika, potem metafizika, najprej zemlja potem nebo“. V „Psihologiji ljubezni“ ostro biča sedanje razmere v človeški družbi, ki so dosti krivi propadanja človeštva. Sicer so njegove ideje večas malo pretirane, a Mantegazza je sam izjavil, da on piše in čuti kot Italijan. — Rodil se je leta 1831. v Monzi, študiral je v Paviji, Milanu in Pizi, prepotoval vsjo Evropo. Leta 1860. je bil imenovan profesorjem za patologije v Paviji, odkoder je dospel po desetih letih kot profesor antropologije v Firence, kjer je ustanovil antropološko-etnografski muzej. Izdajal je tudi antropološko revijo, ki je v nji pribelčeval svoje znanstvene razprave kot n. pr. „Nervozno stolec“, „Tri Gracije“, „Življenska modrost mladine“, „Študije o spolnih vprašanjih“, „Uganke ljubezni“ in utopični roman L. 3000 san iz bodočnosti“. V svoji oporoki priporoča svojim sinovom dve stvari kot temelj „koristnega, silnega in srečnega življenja“, namreč vedno delati in nikogar ne pustiti treti. Svoje dnevnike je zapustil soprogji z naročilom, naj iz njih objavi, kar je splošno koristnega; potem pa naj jih seže.

Sežansko učiteljsko društvo priredi izlet dne 15. t. m. v Seljan pri Devinu, kjer zboruje v šolskem posloju po običajnem vzorcu. Med drugim nam tovarišica Živčeva Fani nadaljuje svoj referat: „Žena v razvoju kulture“. Po zborovanju ogledovanje Starega gradu. Glede na romantični kraji in zanimivo predavanje pričakuje najobilnejše udeležbe od strani udov, sosednih tovarišev in učiteljskih prijateljev o d b o r .

Ljudsko štetje. Notranje ministrvo je z odlokom z dne 23. avgusta določilo, da se začne z ljudskim štetjem dne 31. decembra 1910.

Zagrebski občinski svet pospeševatelj književnosti. Zagrebski občinski svet je dovolil dramaturgu hrvaškega narodnega gledališča Ivo knezu Vojnoviću 500 K podpore v svrhu, da lahko nabere nadaljni zgodovinski material za svojo novo dramo „Imperatrix“. To dramo je Vojnović že skoro dovršil, treba jo je samo še nekoliko izpopolniti, posebno kar se tiče zgodovinskega ozadja.

Ruski jezik na Japonskem. Japonci so se pričeli učiti tako pridno ruskega jezika, da se je zdelo to Rusom nekoliko preveč. Mislili so, da se uče Japonci rusko zato, ker

nameravajo kmalu navaliti na Rusko. Po sklenjenem dogovoru med Rusijo in Japonsko pa Rusi ne vidijo več v tem razloga. Japonci se uče rusko, ker jim je treba, da znajo jezik tako mogočnega sosesa, ker to zahtevajo njihove trgovske koristi. Doslej so uvedli ruski jezik kot obligaten na Japonskem v 16 primorskih srednjih šolah. V vojnih šolah se uče na Japonskem ruskega jezika že dalj časa, kakor tudi na visokih šolah. Število japonskih naročnikov na ruske časopise tudi raste neprestano. Koliko se na Japonskem čita rusko, je dokaz to, da imajo v nekem klubu v Simonosekiju, mestu, ki ni posebno veliko, 40 ruskih časopisov

Zanimivo volilo. V nemških krogih v Trstu se govori, da je neka Italijanka volila mestu Trst 200.000 kron v svrhu, da se zgradi tržnica ali kaj podobnega. In sicer mora biti zagotovljeno, da se izvrši tekom enega leta. Ker je pa ta volilka prepričana, da se je že mnogo stotisočakov, voljenih v razne dobrotelne svrhe porabljalo v politične namene, je volila to veliko vsoto s pristikom, da, ako mestni magistrat ne izvrši svoje naloge tekom določenega časa, zapade ta vsota 200.000 K nemškemu „Schulvereinu“.

Kolera se širi. Nevarnost kolere postaja od dne do dne večja, ker iz prvotno okuženih držav Rusije in Italije je prestopila že avstrijska tla. Do danes je znano, da so se pojavili slučajni kolere na Dunaju in v Pragi. V Budimpešti je baje več slučajev. Vesti o koleri v Trstu, Ljubljani, Lvovu, Požunu, Pardubicah in Krakovu — se dementujejo. Varnostne odredbe proti koleri so izdali dosedaj le magistrati večjih mest. Splošne odredbe je izdala avstrijska železniška uprava glede vlakov, da se ima strogo paziti na snago. Na mejah se vrši stroga kontrola, da se omeji nevarnost okuževanja.

Na Spodnjem Štajerskem so dobile sledeče obrtno-nadaljevalne šole podporo: Celje 800 K, Maribor 2600 K, Ptuj 300 K, Radgona 500 K, Slov. Bistrica 150 K, Slov. Gradec 200 K, ter tri slovenske šole v Zalcu 200 K, Šoštanju 250 K in v St. Jurju ob juž. ž. 100 K. — Štajerskemu učiteljstvu bi priporočali, da se prične intenzivneje baviti z ustanavljanjem obrtno-nadaljevalnih šol, ker je slovensko obrtno šolstvo na Štajerskem v primeri z nemškim še zelo malo razvito. Na delo, ker v tem oziru smo uverjeni, da dobite pomoč in nasvete tudi pri ravnateljstvu c. kr. strokovne obrtne šole v Ljubljani.

Pozor pri nakupu blaga! Cenj učiteljstvo opozarjamo pri nakupu raznega moškega in ženskega blaga za obleke, platna, robce, brisače, barhenta, flanel itd., da se obrne do stare, slavne slovenske tvrdke V. J. Haviček a bratr v Podžbradu na Českem po vzorce. Več glej oglas!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 972.	Kranjsko.	1—1
	Na mestnih ljudskih šolah ljubljanskih je v stalno popolnitev izpraznjeno službeno mesto kateheta, združeno s prejemki, ki so sistemizovani za II. plačilno vrsto kranjskega učiteljstva.	
	Prošilci za omenjeno službo naj svojo pravilno opremljeno prošnje po predpisani poti vlagajo najkasneje	
	do 17. septembra 1910	
	pri podpisnem predsedstvu c. kr. mestnega šolskega sveta.	
	Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri oddaji službe ne bodo vpoštevale.	
	C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 3. septembra 1910.	
St. 2540.		214 1—1
	Na trirazredni ljudski šoli v Horjulu se razpisuje nadučiteljska služba z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.	
	Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati	
	do 5. oktobra 1910.	
	V kranjski javni ljudskoškolski službi še ne stalno nameščeni prošilci morajo z državno-zdravniškim izprijevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.	
	C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 30. avgusta 1910.	
St. 2509.		213 1—1
	Na štirikazredni ljudski šoli na Dobrovi se razpisuje učiteljska služba z zakonitimi prejemki v stalno nameščenje.	
	Pravilno opremljene prošnje je predpisanim službenim potom semkaj vlagati	
	do 5. oktobra 1910.	
	V kranjski javni ljudskoškolski službi še ne stalno nameščeni prošilci morajo z državno-zdravniškim izprijevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.	
	C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 29. avgusta 1910.	
St. 1696.		212 1—1
	Na trirazredni ljudski šoli v Krki se razpisuje s tem učiteljska služba v stalno nameščenje.	
	Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 1. novembra 1910.	
	Prošilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izprijevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.	
	C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 31. avgusta 1910.	